

'En digtergæk', en fortalt koncert bygget over eventyret 'Sommergjækken'

[Overture]

Ambrosius Stub-skikkelsen præsenterer sig selv og sit forhold til H.C. Andersen

[Fødes, græde, vers 1, sang Lene]

Fortæller:

Det var Vintertid, Luften kold, Vinden skarp, men inden Døre var luunt og godt, inden Døre laae Blomsten, den laae i sit Løg under Jord og Snee.

[Kort piano introduktion]

Fortæller:

En Dag faldt Regn; Draaberne trængte ned gennem Sneelaget ned i Jorden, rørte ved Blomsterløget, meldte om Lysverdenen ovenover, snart trængte Solstraalen saa fiin og borende, gennem Sneen, ned til Løget og prikkede paa det.

[»Kom ind!« (synges, Lene)]

Fortæller:

sagde Blomsten.

»Det kan jeg ikke!« sagde Solstraalen; »jeg er ikke stærk nok til at lukke op! jeg bliver stærk til Sommer.«

[»Naar er det Sommer?« (synges, Lene)] [(gentages som et ekko)]

Fortæller:

spurgte Blomsten, og gjentog det, hvergang en ny Solstraale trængte ned. Men det var langt fra Sommertid; Sneen laae endnu, der frøs Iis paa Vandet hver evige Nat.

»Hvor det varer! hvor det varer!« sagde Blomsten. »Jeg føler Kriblen og Krablen, jeg maa række mig, jeg maa strække mig, jeg maa lukke op, jeg maa ud! nikke Godmorgen til Sommeren, det bliver en livsalig Tid!«

[Den kedsom vinter, første vers, F-dur, Lene]

Fortæller:

Og Blomsten rakte sig og strakte sig derinde mod den tynde Skal, som Vandet udenfor havde blødgjort, Snee og Jord opvarmet, Solstraalen prikket ind i; den skød frem under Sneen, med hvidgrøn Knop paa sin grønne Stilk, med smalle tykke Blade, der ligesom vilde skjærme om den. Sneen var kold, men gennemstraale af Lyset, dertil saa let at bryde igjennem, og her kom Solstraalen med stærkere Magt end før.

[»Velkommen! velkommen!« (synges, Lene)]

Fortæller:

sang og klang hver Straale, og Blomsten løftede sig over Sneen ud i Lysverdenen. Solstraalerne klappede og kyssede den, saa at den aabnede sig heelt, hvid som Sneen og pyntet med grønne Striber. Den bøiede sit Hoved i Glæde og Ydmyghed.

»Deilige Blomst!« sang Solstraalerne. »Hvor Du er frisk og skjær!

[Du er den Første, Du er den Eneste! Du er vor Kjærlighed! (synges)]

Fortæller:

Du ringer Sommer, deilig Sommer over Land og By! Al Sneen skal smelte! de kolde Vinde jages bort! Vi skulle raade! Alting vil grønnes! Og saa faaer Du Selskab, Syrener og Guldregn og tilsidst Roserne, men Du er den Første, saa fiin og skjær!«

[Den kedsom vinter, 2., 3. vers med intro og violinoverstemme i 3. vers, F-dur, Lene]

Fortæller:

Det var en stor Fornøjelse. Det var, som Luften sang og klang, som trængte Lysets Straaler ind i dens Blade og Stilk; der stod den saa fiin og let til at bryde og dog saa kraftig, i ung Deilighed; den stod i hvid Kjortel med grønne Baand og priste Sommer.

[Den kedsom vinter, 4. vers, m. piano A-dur, Mogens Re]

Fortæller:

Men det var langt fra Sommertid, Skyer skjulte Solen, skarpe Vinde blæste paa den.

»Du er kommen lidt for tidligt!« sagde Vind og Veir. »Vi have endnu Magten! den skal Du føle og finde Dig i! Du skulde være bleven inden Døre, ikke løbet ud at stadse, det er ikke Tiden endnu!«

Det var bidende koldt! Dagene, som kom, bragte ikke en Solstraale! det var Veir til at fryse istykker i, for saadan en lille skjør Blomst. Men der var mere Styrke i den, end den selv vidste; den var stærk i Glæde og Tro paa den Sommer, der maatte komme; der var den forkyndt i dens dybe Attraa og bekræftet af det varme Sollys, og saaledes stod den med Fortrøstning i sin hvide Dragt, i den hvide Snee, bøiene sit Hoved, naar Sneefnuggene faldt tætte og tunge, medens de iisnende Vinde foren hen over den.

»Du knækker over!« sagde de. »Visner, iisner! Hvad vilde Du ude! Hvorfor lod Du Dig lokke, Solstraalen har gjækket Dig! Nu kan Du have det saa godt, du *Sommergjæk!*«

[kort piano-frase, motiv fra Den kedsom vinter]

Fortæller:

»Sommergjæk!« gjentog den i den kolde Morgenstund.

[kort piano-frase motiv fra Den kedsom vinter]

Fortæller:

»Sommergjæk!« jublede nogle Børn, der kom ned i Haven, »der staaer een, saa yndig, saa deilig, den første, den eneste!«

[kort piano-frase, motiv fra Den kedsom vinter]

Fortæller:

Og de Ord gjorde Blomsten saa godt, det var Ord ligesom varme Solstraaler. Blomsten fornam i sin Glæde ikke engang, at den blev plukket; den laae i Barnehaand, blev kysset af Barnemund, blev bragt ind i den varme Stue, seet paa af milde Øine, sat i Vand, saa styrkende, saa oplivende. Blomsten troede, at den med Eet var kommen lige ind i Sommeren.

[Den kedsom vinter, 5., 6. vers med intro og violinoverstemme i 6. vers, F-dur, Lene]

[Menuet 60]

Fortæller:

Datteren i Huset, en yndig, lille Pige, hun var confirmeret, hun havde en kjær lille Ven, og han var ogsaa confirmeret, han læste til Levebrød. »Han skal være min Sommergjæk!« sagde hun; tog saa den fine Blomst, lagde den i et duftende Stykke Papir, som der var skrevet Vers paa, Vers om Blomsten, der begyndte med Sommergjæk, og endte med Sommergjæk, »lille Ven, vær *Vinterner!*« hun havde gjækket ham med Sommeren. Ja, det stod Altsammen i Verset, og det blev lagt som Brev, Blomsten laae deri, og der var mørkt om den, mørkt, som da den laae i Løget. Blomsten kom paa Reise, laae i Postsæk, blev klemmt og knuget, det var slet ikke behageligt; men det fik ogsaa Ende.

[Menuet 12 (Mads Nielsen)]

Fortæller:

Reisen var forbi, Brevet blev aabnet og læst af den kjære Ven; han var saa fornøiet, han kyskede Blomsten, og den blev, med sit Vers omkring sig, lagt ned i en Skuffe, hvori laae flere deilige

Breve, men alle uden Blomst, den var den Første, den Eneste, som Solstraalerne havde kaldt den, og det var fornøieligt at tænke over.

[Du dejlig rosenknop]

Fortæller:

Længe fik den ogsaa Lov at tænke derover, den tænkte, medens Sommeren gik, og den lange Vinter gik, og det blev Sommer igjen, da kom den atter frem. Men da var den unge Mand slet ikke glad;

[Kort piano-motiv]

Fortæller:

han tog saa haardt paa Papirerne, smed Verset hen, saa at Blomsten faldt paa Gulvet, flad og visnen var den bleven, men derfor skulde den dog ikke kastes paa Gulvet; dog der laae den bedre end i Ilden, *der* blussede Versene og Brevene op. Hvad var der skeet? Hvad der skeer saa tidt. Blomsten havde gjækket ham, det var en Spøg; Jomfruen havde gjækket ham, det var ingen Spøg; hun havde kaaret sig en anden Ven i Skjærsommer.

[Kort piano-motiv]

[Nu er jeg befriet fra Kierligheds Pagt, m. piano og gambe, Mogens Re]

Fortæller:

I Morgenstunden skinnede Solen ind paa den lille fladtrykte Sommergjæk, der saae ud, som den var malet paa Gulvet. Pigen, som feiede, tog den op, lagde den ind i en af Bøgerne paa Bordet, idet hun troede, at den var falden ud, da hun ryddede op og lagde i Orden. Og Blomsten laae igjen mellem Vers, trykte Vers, og de ere fornemmere end de skrevne, idet mindste er der kostet Mere paa dem.

[Fødes, grædes, vers 2 + violinsolo + vers 3, Lene]

Fortæller:

Saa gik Aaringer, Bogen stod paa Hylden: nu kom den frem, blev aabnet og læst i; det var en god Bog: Vers og Viser af den danske Digter *Ambrosius Stub*, som nok er værd at kjende. Og Manden, som læste i Bogen, vendte Bladet. »Der ligger jo en Blomst!« sagde han,

[»en Sommergjæk! (synges, Lene)]

Fortæller:

det er nok med Betydning, den er lagt her; stakkels *Ambrosius Stub*! han var ogsaa en Sommergjæk, en Digtergjæk! han kom for tidlig i sin Tid, og derfor fik han Slud og skarpe Vinde, gik paa Omgang hos de fyenske Herremænd, som Blomst i Vandglasset, Blomst i Riimbrevet! Sommergjæk, Vinternar, Spas og Narrestreger, og dog den første, den eneste, den ungdomsfriske danske Digter. Ja, lig som Mærke i Bogen, lille Sommergjæk! Du er lagt der med Betydning.«

[Uskyldigt tidsfordriv]

Fortæller:

Og saa blev Sommergjækken igjen lagt i Bogen, og følte sig der baade beæret og fornøiet ved at vide, at den var Mærke i den deilige Sangbog, og at Den, der havde først sjunget og skrevet om den, ogsaa havde været *Sommergjæk*, staaet til Nar i Vinteren. Blomsten forstod det nu paa sin Maade, ligesom vi enhver Ting paa vor Maade.

[Tynd caffè, Lene]

Fortæller:

Det var Eventyret om *Sommergjækken*!

[Uforsagt hvordan min lykke/Pericondrine, Lene, Mogens Re]